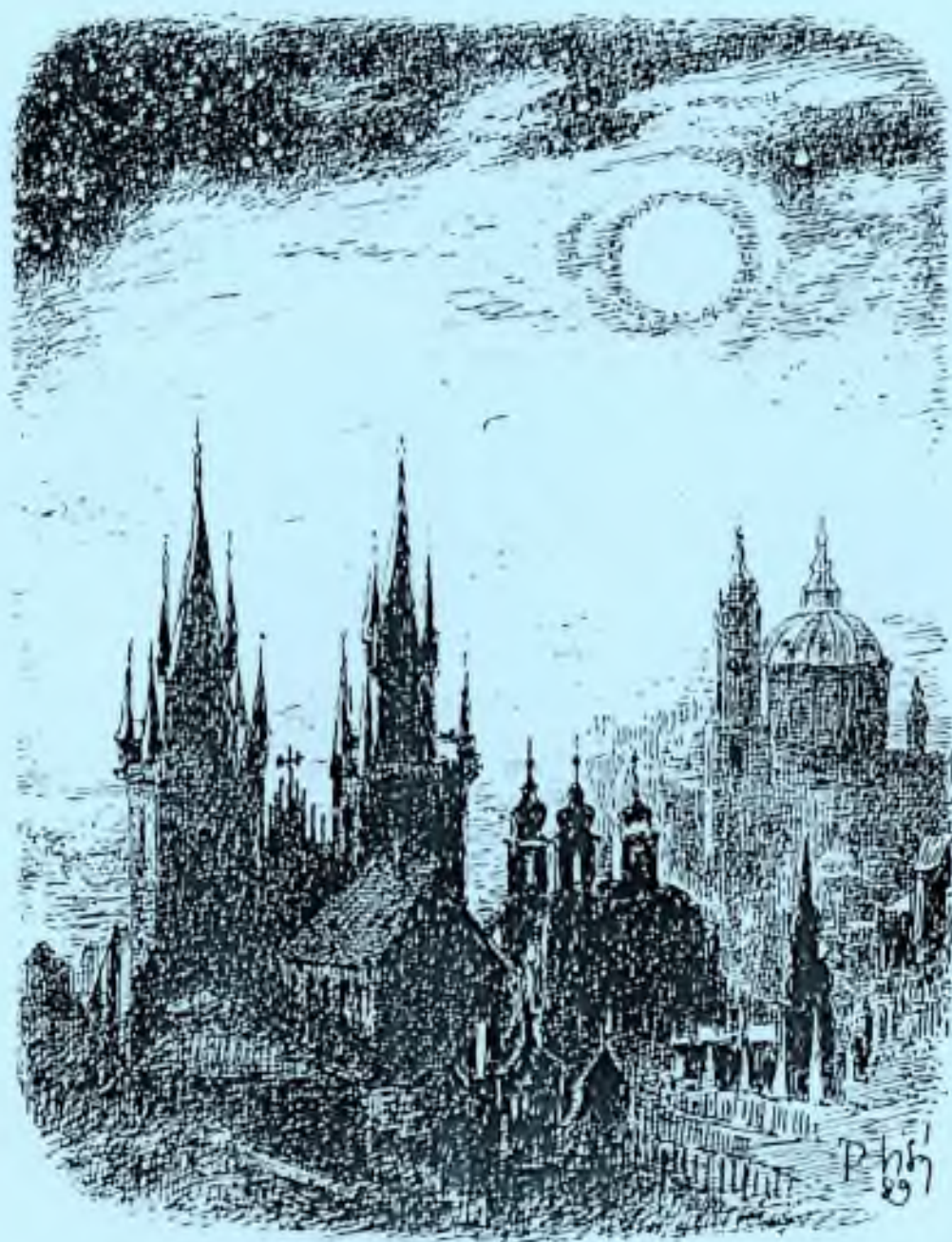

Stg. Bohemica

Stg. voor de Tsjechische
en Slowaakse Landgenooten

ZPRAVODAJ JUNI 1995 NR. 28

Ilustrace: akademický malíř PAVEL LISÝ

STICHTING BOHEMICA
POSTBUS 43535
2504 AM DEN HAAG

BANKRELATIE:

POSTBANK
Gironr. 62 17 730

TELEFOONNR. :

070 - 329 59 90
070 - 365 84 66

FAXNR.

070 - 329 24 00

Restaurant
Bohemien

Het enige Tsjechische
restaurant in Nederland

Vlees- en visspecialiteiten

Appelhaven 26
1621 BC Hoorn (N.H.)
Tel. 02290147692

SLOVENSKÁ ŠPORTELNA
Hotel CINGOV
053 1 Smízany-Hradičko

Tel.: 00 42 (0)965 - 33 663, 33 633 : Fax: 00 42 (0)965 - 33 630

Pallascollege ontvangt Nitra

ZOETERMEER - Nadat in oktober van het vorig jaar drie klassen 4 HAVO van het Pallas College te gast waren in Nitra, was het afgelopen week de beurt aan de leerlingen van het Stedelijk Gymnasium uit Nitra om Zoetermeer met een tegenbezoek te vereren. In de loop van donderdagmiddag 20 april reed de Slowaakse dubbeldekker het schoolplein aan de Schubertrode op, waar de docenten en leerlingen van het Pallas College hen al stonden op te wachten. Nadat iedereen het weerzien had gevierd gingen de „Nitriten” naar hun gastgezinnen. Een vol programma stond hen

te wachten. Zoals een stadswandeling door Amsterdam met 's avonds het schoolfeest op het Pallas als hoogtepunt. Voor zaterdag lag er een uitnodiging op het Stadhuis van Zoetermeer, waar wethouder E. Leupe hen in de raadszaal met een toespraak welkom heette.

Door de afdeling Voorlichting werd aan de hand van een maquette uitgelegd hoe Zoetermeer er uitzag en wat de toekomstplannen waren. Net zoals de leerlingen van het Pallas College tijdens het bezoek aan Nitra, hadden ook de leerlingen van het Stadne Gymnasium Golionova vakgerichte opdrachten meegekregen, die in samenwerking met hun Nederlandse „colleegatjes” gemaakt moesten worden. Zij kregen in de raadszaal de gelegenheid tot uitwerking hiervan.

Zondag brak de dag van afscheid al weer aan. Voor veel leerlingen uit dit voormalig Oostblokland was dit een eer-

• Slowaakse en Zoetermeerse leerlingen maken samen hun opdrachten in de raadszaal

ZOETERMEER - Afgelopen week bezocht Pavol Sika, directeur van de Staats Gallery uit Nitra, de zusterstad van Zoetermeer in Slowakije, onze stad. Tezamen met twee afgevaardigden van de Culturele Raad Zuid-Holland, maakte Pavol een selectie uit het werk van Zoetermeerse kunstenaars, ten einde in Nitra een Expositie in te richten.

Op verzoek uit Nitra heeft de gemeente Zoetermeer in samenwerking met de projectgroep 'Terra' en de Zoetermeerse 'Kunststichting', de organisatie op zich genomen voor een presentatie van Zoetermeerse beeldend kunstenaars. Op 21 mei vertrekt een delegatie vanuit Zoetermeer naar Nitra alwaar een overzichtstentoonstelling zal worden gehouden van hun werk.

Uit het werk van veertien kunstenaars is door Sika en de twee afgevaardigden van de Culturele Raad een selectie gemaakt van voornamelijk non-figuratief werk. Volgens woordvoerder Ed Boutkan, waren de selecteurs uit de Provincie Zuid-Holland van mening dat er een kwaliteitverhogend niveau te constateren was in het aangeboden werk. Naast de selectie werd er met Sika gesproken over een groot project dat in 1996 gaat plaatsvinden met een aantal Terra-kunstenaars in Nitra. De Zoetermeerse kunstenaar Maris van der Made maakt deel uit van de geselecteerde kunstenaars en is zeer te spreken over de organisatie en selectieprocedure.

De tentoonstelling in de Staats Gallery in Nitra wordt op 23 mei geopend. Als tegenprestatie komen op 30 mei een aantal kunstenaars uit Nitra naar Zoetermeer om een tentoonstelling in te richten.

ste kennismaking met het Westen en velen zullen deze dagen dan ook niet licht vergeten. Voor alle betrokken leerlingen van Pallas College

Stadne Gymnasium was het een waardevolle ontmoeting. De principeafspraken voor het volgend schooljaar zijn al weer gemaakt.

Selectie Zoetermeerse kunst voor Nitra

■ Uit het werk van veertien kunstenaars is door Sika en de twee afgevaardigden van de Culturele Raad een selectie gemaakt van voornamelijk non-figuratief werk. (Foto: Looijens)

KRAJANÉ KRAJANŮM

Nezávislé Sdružení Bývalých Československých Vojáků N.S.W. Australia
Czechoslovak Ex-Servicemen's (Independent) Association of N.S.W. Australia

Naše Motto: Milovat vlast je dávat pro ni všechno, cest, peníze i život.
Nelze o ni jen žvanit! Karel Havlíček Borovský.

Stichting BOHEMICA
voor Tsjechische en Slowaakse
langenoten in Nederland, Posbus 43535
2504 AM' s Gravenhage

V Carltonu 8-6-95

C/O H.J.M.K. NIEBOER-HNÁTKOVÉ, předsedkyni

Vážená paní předsedkyně "Nadace Bohemica!"

Predevším Vás srdečně pozdravuji a děkuji Vám za Vás milý dopis dat. 9 srpna 1994, který nás velmi potěšil. Blahopřeji Vám a všem těm, kteří se podíli na organizování a činnosti "Nadace Bohemica". Váš snaha vytvořit rubriku #Krajané krajanům# si zaslouží zvláště pochvalu, neb je v ní vyjádřená snaha o výměně zkušeností s krajany žijícími v mnoha státech tohoto světa. Uvolněním klimatu v České a Slovenské republice byly sice vytvořené nové podmínky, ale to neznamená, že byly vyřešené všechny otázky týkající se občanů žijících doma a těch co žijí v exilu, či zahraničí. Jako organizace bývalých Československých vojáků-vysloužilců, sledujeme velice pozorně vývoj na území bývalé ČSFR. Komunismus, který totálně diktoval po více nežli 41 roku, zanechal následky které nebude tak snadno odstranit. Každý dneska ví, že dne 25 února 1948 došlo v Praze k puči, který odstranil demokratické vedení státu až do listopadu 1989. Kde je spáchaný zločin, musí dojít k soudu který vynese rozsudek. Zde se nejedná o pomstu ale právně opodstatnělé obvinění KSČ z velezrady a soud (nezávislý) po vyslyšení obou stran vynese rozsudek. Šest roku po "Sametové revoluci" která nikdy nebyla revolucí, protože pouze došlo ke změně, když ti nepřijatelní Dr. Husák, Jakes a spol. byli nahrazeni přijatelnými-reformními komunisty. Komunisty od roku 1945 propačovaný "Státní kapitalismus" se zhroutil a byl nahrazen Tržním hospodářstvím a ze soudruhů se stali přes noc milionáři kapitalisté. Zprávy z Čech říkají, nejezdíte domů, zde se nic nezměnilo, soudruzi vládnou vesele dál. Zločinci se vysmívají svým obětem. Stat který není postaven na zásadních zákonech o spravedlnosti pro všechny občany nema budoucnost.

Vážená paní předsedkyně, ještě Vás srdečně
zdravím a prosím omluvte moji tak opožděnou odpověď.

Oni made Nazdar a letu zdar! S krajanským pozdravem

za výbor sdružení

Ing. Ignác H. Trhlik, KPR. TGM. MRS

PRESDA

Hana Zejdová je českým Aeroklubem stavěna do role Martyiny Navrátilové osmdesátých let

Umí, troufá si, a proto musí být umlčena

Zhruba před rokem byl v Českém deníku otištěn článek o tom, jak Aeroklub ČR coby nástupce nechvalně známého Svazarmu používá stále stejné metody k likvidování nepohodlných sportovců.

Konkrétně šlo o mistryni Evropy v bezmotorovém létání Hanu Zejdovou. Článek vyvolal dost pobouřenou reakci šéfů Aeroklubu. Rok se sešel s rokem a to, co bylo napsáno, se potvrdilo v míře ještě větší.

PAVEL ŽENÍŠEK

Pro připomenutí - Hana Zejdová coby nejlepší domácí pilotka, která je schopná konkurovat i mužům (dokonce je i porážen), není nominována na některé vrcholné podniky. Je jí znemožněna účast na mistrovství světa 1991, není jí dán k tréninku odpovídající větroň, je vyřazena z reprezentace, nesmí mít za trenéra vlastního otce (bývalého světového rekordmana), nutí ji odevzdávat prostředky, získané od sponzorů, do společné poklady. Adekvátní odezvy v podobě lepších podmínek pro přípravu se ale nedočká.

Přesto všechno se stává v Hosíně 1993 mistryní Evropy a její podíl na dotaci, kterou Aeroklub dostane ze státních prostředků, je 30,6 procenta. Důsledek? Na soustředění do Austrálie odjíždí Zejdová v prosinci 1994 s půldolarem v kapse a slzami na krajičku. Šéfstvo jí totiž pohrozilo, že pokud odjede, bude mít v zaměstnání „áčka“ a po návratu může být bez práce. Profesionálka, která jela šířit

slávu českého plachtění, vytvořila v Austrálii dva světové rekordy (k nimž se ovšem Aeroklub nechce hlásit a všemožně je zlehčuje), je po březnovém návratu skutečně na dlažbě. Dukla jako její mateřský klub totiž po doporučení pánů Dodala (sekretář Aeroklubu ČR) a Poborského „uznala“, že slečna Zejdová je neperspektivní, že jako taková vlastně ani nemusí obhajovat evropský titul a rozvazuje s ní pracovní poměr.

Aby toho nebylo dost, ve stejnou dobu, co Zejdová sbírá v australských pouštích rekordy, koná se na nedalekém Novém Zélandu mistrovství světa. Evropská šampionka ovšem nedostala od Aeroklubu potřebné razítko, aby se jej mohla zúčastnit. Trenér Vach loni v září uvedl, že peníze by stejně pro ní nebyly. Zatajil ovšem, že start na světovém šampionátu mohla mít zdarma - stejně jako dva Němci, mistři Evropy. Jako člen plachtařské komise FAI musel vědět, že mistrům Evropy je pobyt hrazen. Zejdová navíc dostala pozvání od pořadatelů do meziná-

rodního týmu žen, kde měla startovat jako týmová „jednička“. K dovršení všeho na Nový Zéland neodjeli dva naši piloti, pro které finance byly, ale jen Deder. Peníze ovšem nebyly pro „nějakou Zejdovou“. Pan Poborský oznámil, že pokud by i tak na MS startovala, nebude reprezentovat Českou republiku. A koho tedy? Copak jsme opět v totalitní éře, kdy se vládnoucí garnitura nehlásila k úspěchům například tenistky Navrátilové, která byla uváděna „bez státní příslušnosti“!

Zejdová, kromě startu na světovém šampionátu - díky vedení Aeroklubu - přijde i o titul evropské šampionky, protože ho jednoduše nebude moci obhajovat. Kvalifikační pravidla totiž praví, že o nominaci se rozhoduje na domácím mistrovství. Jenomže ve stejnou dobu si česká pilotka plnila své reprezentační povinnosti v Německu a s přehledem vyhrála závody NATO!

Celá kauza se dostala až do parlamentu, kde obě strany vyslechl poslanec Kozel. Doporučil, aby byl sport

odosobněn a žabomyší války šly v zájmu reprezentace ČR stranou. Aeroklub však přesto pokračuje ve své mravenčí likvidaci dál. Výkonnost nevykonnost, Zejdová si moc dovolu- je, a proto musí být... Nominována na mistrovství Evropy a musí jí být poskytnuty podmínky jako ostatním reprezentantům! Bylo by to logické, ale skutečnost je jiná. Podle plachtařské komise nesmí být Zejdová nominována na více než dvě soutěže ročně, prý aby se dostalo i na ostatní děvčata. Juniorka Netušilová má přitom nominaci hned na pět soutěží...

Kdy se vlastně stala Hana Zejdová pro pány Vacha, Dodala, Poborského a spol. nepohodlná? Možná již v roce 1990, kdy skončila na mistrovství republiky druhá mezi muži a chce s nimi soutěžit i nadále. Stojí sice na stupních vítězů, dostává diplom i pohár, figuruje v oficiální výsledkové listině, ale po dlouhé době se dozvídá, že závodila jaksi mimo soutěž. Od té doby je Hana Zejdová, nejlepší pilotka Evropy a možná i světa, „mimo soutěž“ stále...

časopis Čechů a Slováků ve Švýcarsku
Čechov a Slovákov vo Švajčiarsku
Zeitschrift der Tschechen und Slowaken in der Schweiz

Herausgeber: Verband der Tschechoslowakischen Vereine in der Schweiz

Redaktion: Dr. Milan Dubský, Soosstrasse 193
CH - 8802 Klichberg, Telefon 01/715 31 27

Administration: ZPRAVODAJ, Rudolf Němeček,
Postfach 12, CH - 5233 Stilli, Telefon 056 / 44 25 15

Postcheckkonto: Zpravodaj 80 - 70357-1
Bankkonto : SKA, 8022 Zürich - Rathausplatz,
Zpravodaj 634699-71

červen 1995

Vážení krajané

v dubnu tohoto roku jsme, současně se 4. číslem Zpravodaje, rozeslali našim odběratelům dotazníky, jejichž vyhodnocení by mělo sloužit jako podklad pro program činností spolků a současně mohlo být i podkladem pro jednání krajaných organizací s politickými představiteli v České republice. Protože zájem o tuto akci ve Švýcarsku předčil veškerá naše očekávání /téměř 300 vyplněných dotazníků od čtenářů z celého světa/, rádi bychom tento průzkum mínění exulantů rozšířili na všechny nám známé krajané organizace a časopisy. Z tohoto důvodu Vás žádáme, pokud ovšem považujete tuto iniciativu za smysluplnou, o spolupráci a rozšíření dotazníkových formulářů ve Vašem spolku či časopise.

Závěrečné vyhodnocení této ankety bude zveřejněno v dostupných krajaných časopisech eventuelně na vyžádání zašleme i jednotlivým spolkům. Rovněž máme v úmyslu o výsledku ankety informovat příslušná místa ve vlasti.

Závěrem se domníváme, že je více než nutné připomenout některým našim krajanům /především politikům/ve vlasti, že na celém světě žije 2,4 mil. Čechů a Slováků, kteří po dobu 40 let udržovali kontinuitu svobodného a demokratického Československa a že se ve své většině považují za nedílnou součást českého či slovenského národa.

S krajaným pozdravem

M. Dubský
(za redakční radu)

Příloha: předběžné vyhodnocení ankety
ve Švýcarsku

Předběžné výsledky ankety ZPRAVODAJE
o vztahu exulantů ke své vlasti

(11.5.95)

1, ankety se zúčastnilo doposud celkem	275 exulantů
z toho	2,57 % Slováků
2, za Čecha či Slováka se považuje	265 exulantů
za Moraváka se považuje	1 exulant
za Evropana se považuje	1 exulant
za Čecha i Němce současně se považuje	1 exulant
3, osud vlasti není lhostejný	98,90% exulantům
4, převážně pozitivní vztah k prezidentovi C.R. má	89,38 % exulantů
5, převážně pozitivní vztah k politice vlády má	51,28 % exulantů
6, politický vývoj ve vlasti posuzuje pozitivně	60,07 % exulantů
7, hospodářský vývoj ve vlasti posuzuje pozitivně	74,36 % exulantů
8, na uplatnění svého volebního práva má zájem	73,99 % exulantů
9, ve vlasti se cítí být diskriminováno	45,96 % exulantů
10, dobré zkušenosti v jednání s úřady ve vlasti má	37,73 % exulantů
11, restituční nároky byly uspokojeny u / tento údaj je nutno relativizovat, protože mnoho exulantů o navrácení svého majetku ani nepožádalo/	13,92 % exulantů
12, o návratu do vlasti uvažuje	16,12 % exulantů
13, druhý byt ve vlasti má/a jsou rozhodnutí/	22,71 % exulantů
14, vzájemný vztah krajanů žijících ve vlasti a v cizině posuzuje kladně	31,50 % exulantů
15, o povinnosti představitelů krajanů hájit zájmy exulantů je přesvědčeno	80,95% exulantů
16, v případě, že budou občanská práva exulantů omezena, považuje protest u EU za adekvátní	74,26 % Exulantů
17, připomínky k činnosti Svazu má	4,76 % exulantů
18, s úrovní ZPRAVODAJE je spokojeno	76,56 % Exulantů

Průměrný věk účastníků ankety 59 let

Ankety se zúčastnili krajané z Rakouska, Itálie,
Německa, Španělska, Israele a USA

Krajané, kteří se nepovažují za Čecha či Slováka /5/
jsou vesměs mladší ročníky.

Zpracoval M. Uher a J. Něpravník

CRIMEAN RESEARCH CENTRE OF HUMANITIES

Simferopol State University, 4 Yaltinskaya St., Simferopol, Republic of Crimea, Ukraine, 333036
Tel. (065-2) 23-39-32, 23-22-76. Fax (065-2) 23-21-69
E-mail: kazarin@ccssu.crimea.ua; postmaster@cchs.crimea.ua

CALL FOR PARTICIPATION

The 5th Crimean Memorial Pushkin Conference **PUSHKIN AND SLAVIC WORLD**

September 11-15, 1995 Crimea, Ukraine

The Conference Deadlines

Submissions Due:	July 10, 1995
Authors Notified:	July 30, 1995
Camera Ready Copy Due:	August 15, 1995
Pre-Registration Deadline:	September 1, 1995

The Conference is organized by

Simferopol State University, 1
Crimean Research Centre of Humanities (CRCH)
Crimea, Ukraine

The Conference will address

- Traditions of Slavic Literature in Pushkin's Works
- Pushkin's Influence on Slavic Culture of the XIX-XXth Centuries
- Pushkin and Slavic Culture in World Cultural Context
- Pushkin Translations
- Crimea in Slavic History and Culture

Conference Committee

S. Fomichev (University of St. Petersburg, Russia)
V. Kazarin (University of Simferopol, CRCH, Ukraine)
V. Koshelev (University of Novgorod, Russia)
G. Mikkelsen (University of Kansas, USA)

Submissions include

- a cover page: the title, names of each author, affiliations, addresses, E-mail address of principle presenter, suggested conference topic and type of presentation (paper, short paper);
 - an abstract (750 words).
- Electronic proposals must be in pure ASCII text.

Submit to

Prof. Vladimir Kazarin
Simferopol State University,
Department of Russian and Foreign Literature
Yaltinskaya 4, Simferopol, Crimea, Ukraine 333036

The Conference will be held in Alupka (Big Yalta) in famous Count Vorontsov Palace.

Conference Venue

The Crimea is one of the most beautiful places in the world. This magic land washed by the Black Sea has a variety of natural conditions and climatic zones. There are many places of great historical and cultural interest.

We invite you to participate in the Conference!

- Split in Russian Culture in the 20th Century: the Problems of Interaction and Mutual Influence
- Multinational Culture of Russia on the Eve of the 21th Century.

**The 2nd Crimean
Danilevsky Memorial Conference
"THE RUSSIAN DISTURBANCE" OF 1917-1920
AND THE DESTINY OF WORLD IN THE 20TH CENTURY:
Phylsophy, Culturology, Geopolitics, Politology**

The Conference will address

- Philosophical and Historical Ideas in Russian Thought of the 20th Century
- Russia in the 20th Century: Seeking Its Own Way
- Geopolitical Division of the World in the 20th Century
- the Experience of Economic Reforms: from Revolution to Postperestroyka
- from Civil War to Civil Peace: Science, Ecology, Politics, Law

Symposium Committee

Alexsander Frolov (Vice-Speaker of the Crimean Supreme Sovlet, Crimea)
Vladimir Kazarin (University of Simferopol, CRCH, Crimea, Ukraine)
Nina Krutikova (Ukrainian Academy of Sciences, Kiev, Ukraine)
Peter Polievsky (Russian Academy of Sciences, Moscow, Russia)
Nikolai Skatov (Unstitute of Russian Literature, St. -Petersburg, Russia)

Submissions include

- a cover page: the title, names of each author, affiliations, addresses, E-mail address of principle presenter, suggested conference topic and type of presentation (paper, short paper);
- an abstract (750 words).

Electronic proposals must be in pure ASCII text.

Submit to

Prof. Vladimir Kazarin
Simferopol State University,
Department of Russian and Foreign Literature
Yaltinskaya 4, Simferopol, Crimea, Ukraine 333036
Phone (0652) 23-39-32, 23-22-76 Fax (0652) 23-21-69
E-mail: kazarin@ccssu.crimea.ua; postmaster@cchs.crimea.ua

Symposium Venue

The Crimea is one of the most beautiful places in the world. This magic land washed by the Black Sea has a variety of natural conditions and climatic zones. There are many places of great historical and cultural interest.

The three Conferences will be held in the famous palaces of Big Yalta which are world known museums now.

International Symposium will be held within the Memorable Days dedicated to the 75th anniversary of the Civil War of 1917-1920 finishing. The Crimean Supreme Soviet organizes meetings of the officials and parliamentarians of the countries – CIS members. The representatives and descendants of the first wave of emigration from Russia as well as the officials of the countries Russian refugees live in have just and received our invitations. Placing of memorable boards and tokens, actions of prayer for the Civil War sacrifices, extensive cultural program will be held.

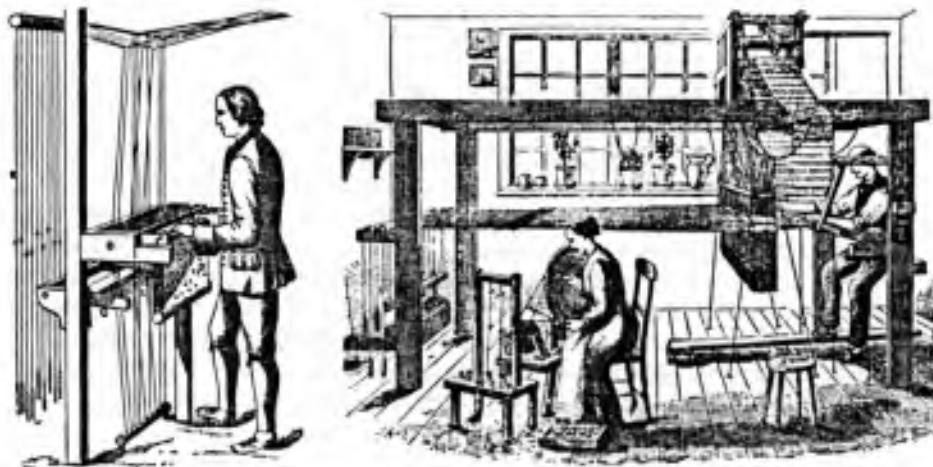
Počátky průmyslu III.

POKUSÍME SE DNES alespoň v hlavních konturách zachytit proces, pro vývoj našeho novodobého průmyslu asi nejdůležitější: dějinnou proměnu, kdy stroje začaly vyrábět jiné stroje. Půjde nám o téma vzniku strojírenství jako hlavního technického oboru, podmiňujícího existenci a rozvoj ostatních druhů průmyslu. Budiž hned na začátku řečeno, že naše první strojírný vyrostly z neobyčejně skromných poměrů, nesrovnatelných třeba s poměry v Anglii. Vesměs to nejprve byly pouhé opravárenské dílny u textílek, eventuálně při železárnách, a jejich provoz ležel v rukách domácích technických všemůdlů. Bod obratu se dostavil přibližně kolem letopočtu 1830, kdy se začala formovat první větší česká a moravská strojírenská centra. Tehdy na výrobě strojů pracovalo všehovšudy asi 800 dělníků. Ovšem naprostou většinu technických vědomostí, dnes bychom řekli know-how, k nám po tomto datu přinášely mozky a ruce anglických mechaniků, inženýrů a podnikatelů.

ČASOVĚ I FAKTICKY to souviselo se skutečností, že v té době bylo konečně vůbec možno britské odborníky získat - totiž koupit je, přeplatit jejich odborné znalosti. Několik rozhodujících mužů - bude o nich ještě řeč - k nám přišlo o své vůli, dobrovolně, zlákala je perspektiva podnikatelského úspěchu na pudě vyspělou technikou zatím příliš nedotčené. Příchod anglických expertů, těchto věrozvěstů strojírenství, souvisel se zrušením nebo změkčením bezpočtu zákazů, vzniklých během kontinentální blokády za napoleonských válek. V Anglii až do r. 1825 platil přísný požadavek utajování veškerých výrobních postupů a zákaz emigrace odborníků, přičemž rozmanitá omezení na vývoz strojů všeho druhu byla zrušena ještě mnohem později. Dlouhou izolaci se z myšlenkové jinak velmi plodné Anglie stala technologická pokladnice, ze které kontinentální Evropa počala těžit až se zpožděním, rostoucím v přímé úměře k rostoucí vzdálenosti od britských ostrovů. Země habsburské monarchie, ležící v centru kontinentu, se těsnějších

Dva typy tkalcovských stavů, schopných už tkát vzory.

Vlevo Bouchonův, vpravo slavný Jacquardův, který byl vybaven „pamětí“ v podobě „zápisu“ požadovaného vzoru na dřevných štítcích. Obrázkem se ještě jednou vracíme k problematice rozvoje textilního průmyslu, o němž jsme vyprávěli minule.

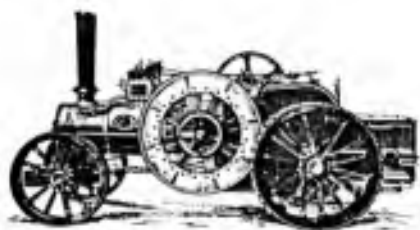
Novodobý soustruh, nejdůležitější obráběcí stroj. Typ na obrázku, zkonstruovaný britským mechanikem Henry Maudslayem (1771-1831) na samém konci 18. století, umožnil pak sériově vyrábět jiné stroje a vlastně vedl ke vzniku moderního strojírenství. Primitivní soustruhy se užívaly už o několik století dřív. Byly dřevěné a obrobek upevněný mezi dvěma hroty se uváděl do pohybu buď provazem na tětivě anebo šlapadlem. Stroj ovšem dovedl soustružit leda maličkosti, navíc vesměs dřevěné, například nohy k nábytku. Maudslay (čti Mózdli) přišel s několika novinkami, které v embryonální podobě existovaly už dříve a které spíše převzal a pospojoval, přičemž výsledkem byla přesnost nového stupně. Především postavil soustruh celokovový, a docílil tak nezbytné tuhosti stroje. Obdařil soustruh precizně provedeným vodícím ložem s tzv. suportem. Suport sice

nevynalezl, ačkoli se to dodnes říká, ale významně jej zdokonalil: od jeho časů byl řezný nůž upevněn na dvojitých pohyblivě ovládaných saních, umožňujících jak podélný, tak příčný posuv nástroje. Konečně naučil soustruh i řezat závit s přesně definovatelným stoupáním. Maudslay brzy po r. 1800 zkonstruoval také hoblovku a několik dalších obráběcích strojů. V r. 1810 založil pak v Leedsu strojírenský závod, který se stal konkurencí špičkových Boultonových továren v Soho.

VYPRÁVÍME O POČÁTKÁCH průmyslu, ale je na místě současně hovořit o jeho revolučním vlivu na zemědělství. Přechod od tradičních manuálních forem práce na poli k metodám strojovým byl sice nenápadný a povelový, ovlivnil však úroveň lidského života podstatněji než vynálezy na první pohled efektnější - třeba letadla či rádia. Zemědělství se kvalitativně proměňovalo v těsném závěsu za rozvojem strojové průmyslové výroby. Na počátku 19. století byl v pokročilých zemích (u nás později) ukončen přechod k orbě celokovovým pluhem.

V druhé čtvrtině století se objevily první sklízňové stroje, nejprve na obilí, později na trávu. (Mechanizace týkající se pěstování jiných zemědělských plodin se dostavila po delší časové mezeře, vlastně až na sklonku století.) Kolem r. 1850 se začala v zemědělství uplatňovat pára: byly zkonstruovány první parní mlátičky a kuriózní parní pluh (Američan John Fowler: dva parostroje na protilehlých koncích pole se „přetahovaly“ o pluh na kovovém laně.) Kolem r. 1860 se v zárodečné formě přihlásily první

Parní pluh. K orání byly třeba dvě lokomobily, každá na jednom konci pole, a pak překlopný pluh, skládající se vlastně ze dvou, otočně spojených na vozíku. Pluh se pak tahal sem tam. S myšlenkou přišel r. 1846 J. Osborne, zužitkoval ji po r. 1850 J. Fowler.

prototypy kombajnů. Inovace v zemědělství přicházely vesměs z Ameriky, kde farmáři museli najít způsob, jak ohromné plochy orné půdy obdělávat s minimem pracovních sil. Tvrdí se, že ještě na sklonku 18. století 17 rolníků dokázalo svou práci uživit pouze jednoho jediného obyvatele města. O padesát roků později se ta křiklavá nerovnováha zmenšila na poměr 2:1. Teprve první polovina 19. století otevřela před lidmi z pokročilejších zemí možnost výroby dostatku potravy pro všechny.

ÉRA NAPOLEONSKÝCH VÁLEK zrodila nejméně dva nové potravinářské obory. Jednak novodobé cukrovarnictví - třtinový cukr byl postupně (od 1802) nouzově nahrazován řepným, a pak konzervárenství: Ve snaze vyřešit zásobování francouzských revolučních armád vynalezl Francois Appert r. 1795 metodu konzervace potravin, v podstatě odpovídající dnešnímu domácímu zavařování ovoce a zeleniny. Nápad zavírat sterilované potraviny do pocínovaných plechovek přidal r. 1810 Angličan Peter Durand. Britové takovými konzervami vzápětí začali zásobovat svoje válečné loďstvo. Ještě: Chladicí stroj na stlačený vzduch, čili technologický předstupeň příštího mrazárenství, se r. 1834 zrodil v hlavě Angličana Johna Herschela.

kontaktů s britským know-how dočkaly až po Francii, Belgii a Německu. O to byl však britský vliv větší. Jestli byl o generaci starší textilní průmysl vybudován především rukama německých podnikatelů žijících na našem území, pak strojírenství se stalo dílem Angličanů - zajisté nikoli bez výjimek, zato s převahou.

ASI TAK PO DVACETI pětadvaceti letech bouřlivého rozvoje, čili kolem r. 1850, tvořilo už české strojírenství v rakouské monarchii celek 35 samostatných strojíren. Továrny tohoto typu se z valné části koncentrovaly do tří center - do Prahy a okolí, Brna a okolí a na Liberecko. Vyráběly parní stroje (16 továren), vodní kola a turbíny (6), stroje pro hutě a doly (8), textilní stroje (6), stroje a zařízení pro cukrovary, lihovary a pivovary (23), zařízení pro stavbu a provoz železnic (5). V dalších takřka tři stovkách menších mechanických dílen se vyráběly zemědělské stroje, nářadí a spotřební kovové zboží. Zatímco malé provozy byly už leckde v českých rukách, za velkými továrnami stáli tak či onak Angličané, buď jako majitelé a podnikatelé, anebo alespoň jako hlavní inženýři, konstruktéři a technologové. České jméno bychom mezi vlastníky větších závodů hledali marně.

STROJÍRENSTVÍ jako obor techniky, zacílený ke strojírenské výrobě, to jest hromadné výrobě strojů pro práci jiných odvětví ekonomiky včetně zemědělství a dopravy, mohlo vzniknout teprve poté, co se člověk dopracoval k patřičné míře přesnosti práce. Dokud se stroje, a to i parní, spíše individuálně stavěly, neexistovalo strojírenství. Nešlo o hromadnou výrobu, ani o průmyslovou přesnost: odchylka centimetru, natož milimetru se nepovažovala za vadu v kvalitě. Teprve postupný vznik celého souboru hlavních obráběcích strojů posunul jak kvantitativní, tak kvalitativní měřítko o řád výš. Soustruh, tento král strojírenství, a pak hoblovka, frézka, sloupová vrtačka, brus a bruska, jakož i další obráběcí stroje stanovily požadavek přesnosti nejprve v řádu desetin, brzy i setin milimetru. Nestalo se tak samozřejmě přes noc. Šlo o úkol pro celé generace konstruktérů. Češi tady až na maličkosti nikterak nezasáhli. Prakticky všechny hlavní obráběcí stroje v čele s Maudslayho revolučním vynálezem celokovového soustruhu se suportem se staly dílem Angličanů. Po nich štafetu inovací s vehemencí sobě vlastní převzali Američané. Ovšem mnohé operace zůstávaly nadále, a to až hluboko do druhé půle 19. století, na samé hranici zvládnutelnosti. Četné potíže působila zejména výroba zakřivených tvarů, nepravidelných ploch, ozubů, kruhových a kulových součástí jako válců, pístů, čepů, hřídelů, ložisek. Také tento zápas s opracováváním materiálem, nikoli jen zápasy politické, formoval dějiny, ba víc a hlouběji, než jsme ochotni si připustit. Na konci boje techniků a konstruktérů totiž byl větší či menší civilizačně-technický pokrok světa.

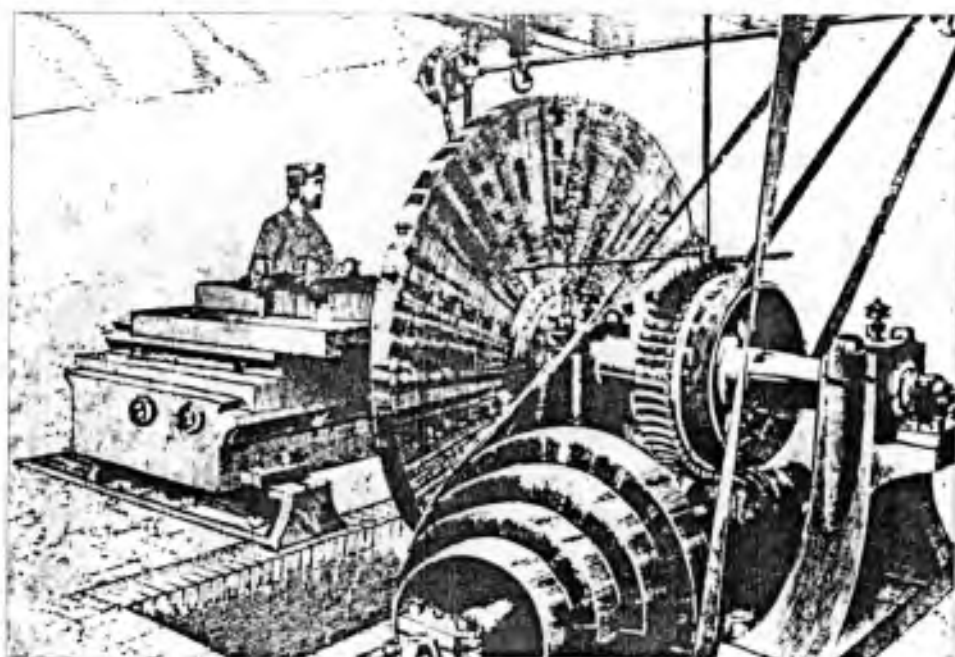
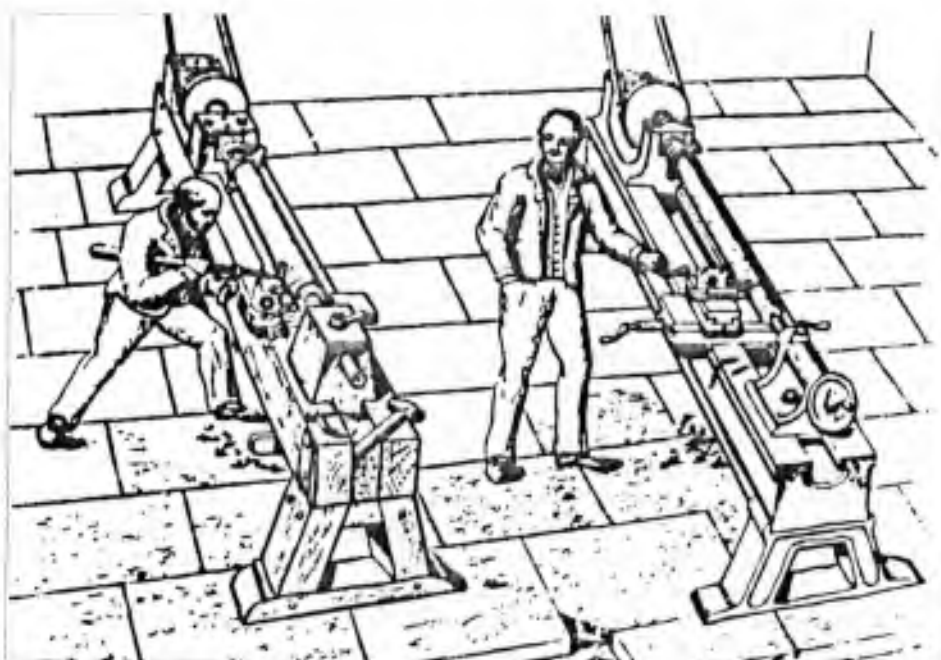
MATERIÁL... Strojírenství vyrostlo na kovu. Na mědi, mosazi, železe, litině, oceli. Pokud jde o poměry české, stručně shrňme, že hutnictví kovů mělo sice u nás staleté tradice, oproti pokročilejšímu západu však vstupovalo do období první průmyslové revoluce jako technologicky i organizačně značně zaostalé. Například většina železáren patřila k majet-

Nejstarší prakticky použitelný žací stroj sestrojil r. 1826 skotský duchovní Patrick Bell. Tažena dvojspřežím dokázala tato sekačka sklídnout hektar obilí asi za 3 hodiny. Vodicí kola byla důmyslně zpřevodována hned na tři pracovní ústrojí: poháněla žací lištu, zároveň otáčela lopatkami hrabacího „mlýnku“, který přikláněl klasy pod nože, a do třetice tu byl nekonečný pás, odhrnující posekané obilí stranou. Ve Skotsku měl Bellův žací stroj úspěch, avšak o moc dál se nestačil rozšířit, protože v r. 1834 se objevil mechanismus ještě o řád výkonnější - slavný žací stroj Američana Mc Cormicka. S osmi lidmi dokázal posekat 5 ha za den, dva obsluhovali stroj, šest jich vázalo snopy. O Mc Cormickových žacích strojích se říkalo, že v Americe posouvaly hranice zemědělství do divokého Západu průměrně o 45 km ročně. U nás se ovšem dočkaly rozšíření až po r. 1850.

ku šlechtických feudálních hospodářství. Pracovníky v hutích a hamrech tam byli vesměs vesničtí poddaní, kteří si tak odpracovávali ruční i potažní robotu. Pece byly takřka bez výjimky dřevouhelné ještě v časech, kdy v Anglii a jiných pokročilých zemích se dávno praktikovalo tzv. pudlování (od 1784, metoda důležitá mj. užíváním kamenného namísto dřevěného uhlí), anebo se železo tavilo už koksem. Byl to anachronismus, ale ještě v r. 1846 fungovalo v českých zemích 111 drobných hamru a hutí, opírajících se vlastně o starou, dávno překonanou středověkou technologii. Tou dobou ovšem už mířily ke své příští slávě Vítkovické železářny a (mj.) také modernizované železářny ve Staré Huti u Berouna. Pracovalo se tam podle anglických vzorů a pod vedením britských expertů.

KE ZMÍNĚNÝM DVĚMA hutním podnikům si dopřejme alespoň pár letných údajů... Vítkovické železářny vybudoval už nový typ kapitalistického podnikatele, vídeňský bankéř Salomon Rotschild. V r. 1830 poslal do Anglie nejlepšího znalce problematiky, profesora Riepla z vídeňské polytechniky, aby se pokusil okopírovat nejmodernější koncepci tamního hutnictví. Riepl se nejen dostatečně zasloužil, ale přivedl i tým expertů - Davida Thomase, Davida Evanse a Williama Jonese. Ti ve Vítkovicích vybudovali první pudlovací pec (1831), o rok později válečnou a v r. 1837 se zde začalo s výrobou kolejnic válcováním. Téhož roku tu byla uvedena do provozu první koksová vysoká pec v celém

Pradědeček fotografie, daguerrotypický přístroj vybavený Petzvalovým objektivem firmy Voigtländer z r. 1840.

Nejstarší fotografické aparáty: Daguerrov z r. 1839, Steinheilův (1839) a Voigtländer (1841). První typy fotografických přístrojů vznikaly v období vynalézání nejstarších fotografických procesů (1816-1840) jednoduchými úpravami dávno známých a oblíbených tzv. kamer obskur. Používali je cestovatelé a malíři, usnadňovali si jimi skicování krajinných pohledů a stavebních památek. Základní úprava kamery obskurní tkvěla v osazení dřívě prázdné skulinky v krabici čočkou - objektivem. Zbývalo nalézt světloucitlivý materiál. Cestu k objevu věnčí tři jména: Francouzů Josepha N. Niépce (1765-1833), objevitele tzv. heliografie, dále Louise J. Daguerra (1787-1851), vynálezce daguerrotypie, a Angličana W. H. Talbota (1800-1877), vynálezce systému negativ na filmu - pozitiv na papíře.

K VELKÉ ILUSTRACI: Nahoře je názorně zachycen rozdíl mezi obráběním na starším, ještě z velké části dřevěném soustruhu, kde řezný nástroj musel ručně ovládat dělník, a pohyblivým tzv. suportu na soustruhu Maudslayovu: v pohyblivém suportu byl řezný nůž nastavitelně upnut a posuv se dal plynule regulovat. // Dole: obří soustruh z poloviny 19. století.

Hornický olejový kahan ze začátku 19. století.

ČÁST Z MIKRODĚJIN TECHNIKY... 1827

- zápalky s hlavičkami ze síry a fosforu, tzv. práškačky. 1828 - výroba ocelových per. 1829 - šicí stroj. 1833 - brikety. 1834 - elektromotor (Moritz Jacobi). 1835 - bubínkový revolver (Samuel Colt). 1837 - svíčky z parafínu. 1839 - kaučuk, daguerrotypie. 1840 - elektrické hodiny, pedály k velocipedu. 1841 - umělá hnojiva, totiž superfosfáty a siran amonný. 1843 - pradědeček psacího stroje. 1844 - první linka Morseova telegrafu, oblouková lampy (Léon Foucault), linoleum. 1846 - rotačka. 1848 - výroba bezpečných zápalek z červeného fosforu (R. C. Böttger), sériová výroba kapesních hodinek. 1849 - sbíječka, asfaltová vozovka. 1850 - podmořský telegrafní kabel, dálnopis, plynový kahan (R. W. Bunsen). 1851 - šicí stroj Singer. 1852 - říditelná vzducholoď, autotypie, tvrdá

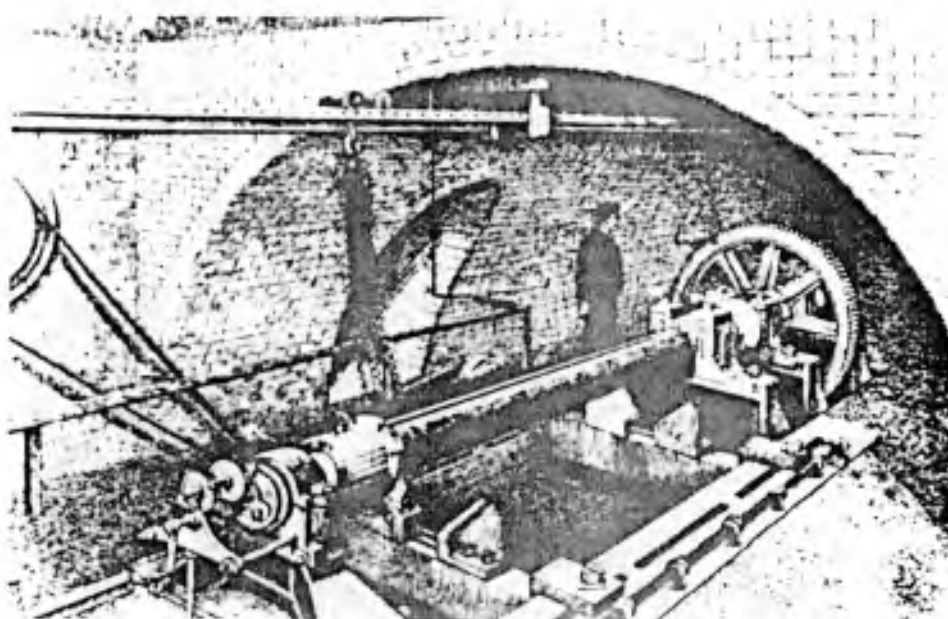
Tak vypadaly luxusní stolní budiky před r. 1850.

- pryž. 1854 - osobní výtah s bezpečnostním jištěním. 1855 - železobeton, celulóid, revolverový soustruh. 1856 - parní pluh. 1857 - pneumatická vrtačka. 1858 - neonová trubice. 1859 - otevřena první ložiska ropy (Pensylvánie), olověný akumulátor, elektrický vaříč. 1860 - plynový spalovací motor (Jean Lenoir). 1861 - telefon (J. Ph. Reis), výroba bot, Mc Kayův šicí stroj na boty, puška opakovačka, kulomet. 1862 - chladiřský stroj, dojíčka mléka, karburátor, bitevní loď.

Rakousku. Pokud jde o berounské železářny, ty koncem třicátých let modernizoval jiný anglický inženýr, později proslulý Eduard Thomas s pomocí bratří Whitehouseů ze Staffordshiru. Válcovna z r. 1842 byla dlouho nejmodernější v celé monarchii.

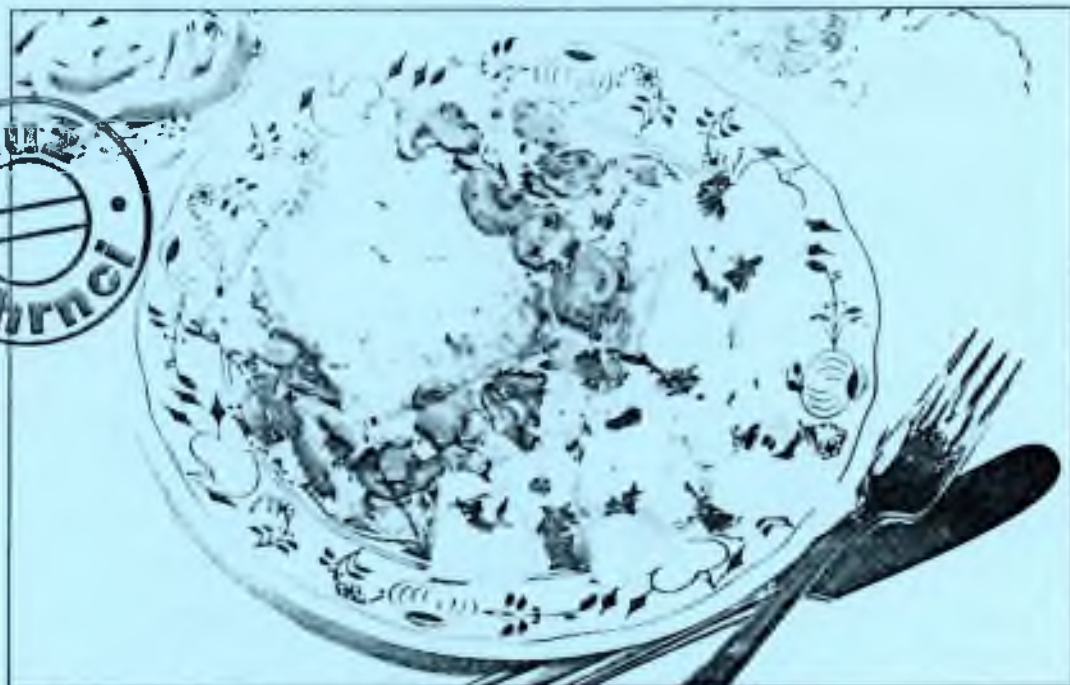
ZMÍNĚNÝ ANGLIČAN Eduard Thomas byl pozoruhodným, přímo ilustrativním typem novodobého podnikatele, jehož dílo poznamenalo nejen vznik moderní české metalurgie, ale i strojírenství. Samostatně podnikat začal u nás tím, že v prádelně bavlny Josefa Kittla v Markvarticích zavedl r. 1823 parní stroj, ústřední topení a plynové osvětlení. To byla technologická bomba, kterou se efektně uvedl. Rozhodl se usadit s bratrem Jamesem Thomasem v Čechách natrvalo a r. 1829 založil vlastní strojírnou v Liberci. Brzy nato vybudoval s anglickým mechanikem Thomasem Bracegirdlem z Manchesteru další závod ve Starém Harcově u Jablonce. Anglické stroje, angličtí experti - tak byly položeny základy strojírenského průmyslu u nás. Časem se Thomas s Bracegirdlem rozešli, první převedl svůj podnik do (pražského) Karlína, druhý do Jablonce a pak do Brna. Tak se ze severu Čech strojírenství rozšířilo do dalších dvou center - pražského a brněnského. Zatímco Thomas vyráběl hlavní parní stroje, ústřední topení a plynová osvětlení, Bracegirdl se soustředil na produkci textilních strojů. Sloučením Thomasova karlínského závodu s podnikem jiného Angličana Rustona vznikla slavná Rustonka, výrobce našeho nejstaršího parníku a budoucí součást koncernu Škoda. Bracegirdl v Brně řídil továrnu Luzovou a byl tak položen základ První brněnské strojírně. A abychom letmo zachytili i genezi dalšího z našich klíčových strojírenských podniků, všimněme si ještě jednoho Angličana, Davida Evanse. I toho přivedl na začátku třicátých let do Čech jeden z Thomasů. Mechanik Evans z Nottinghamu se časem osamostatnil, společně s Angličanem Leem si zřídil strojírnou v Karlíně. U něho se pak vyučil Vincenc (Čeněk) Daněk (1826-1894). Nejprve si vybudoval svůj podnik, v druhé polovině 19. století s Evansem řídil (1864). A jejich společný závod, který proslul zejména výrobou cukrovarnických strojů, se po mnoha dalších proměnách stal součástí strojírenského koncernu Českomoravská Kolben-Daněk (ČKD). Ano, Angličané stáli u kolébky českého strojírenství. My jsme tento dnes už málo známý fakt stihli dokumentovat jen velmi útržkovitě. Zdůrazněme však, že i tato skutečnost patří k rysům historického procesu zvaného české národní obrození. I tyto naznačené děje se staly součástí naší minulosti...

K nejnáročnějším technologickým operacím vůbec patřilo v minulosti přesné vyvrtávání válců pro parní stroje. Zprvu se odlitek válece o průměru kolem 80 cm vrtal z jedné strany, tak jako hlavně děl. To však byla metoda velmi nepřesná, úchyłka se pohybovala kolem 1,25 cm. Tušíme, jak málo potom těsnil píst a k jakým energetickým ztrátám docházelo. Teprve tento typ obráběcího stroje, tzv. horizontální vyvrtávačka s vrtací tyčí upnutou na obou koncích, přivodil zvrát. Rozměrová úchyłka vnitřního pláště válece klesla asi tak na 1 mm. A výkon parních strojů se podstatně zvýšil. Právě požadavek maximální přesností stál u kolébky celého strojírenství.

**Recepty, s jakými
si poradí každý**

O jednom bezparcháči

Přítel Fidra s námi nemluví. Hlavu má oláčovanou a žije v přesvědčení, že se mu všichni smějeme. Což sice děláme, ale velice delikátně a taktně, takže nás nemůže vidět. O své nehodě nemluví, asi proto, že svým zjevem připomíná odoperovaného jednorozce. Stálo mě to pár piv, než z něj vypadlo, co se vůbec stalo. Naštvan mi hned úvodem sdělil, že ty tři štychy nad pravým okem získal pro svoji nezměrnou lásku k fotbalu. Byl totiž na chalupě v hospodě. Tamější fotbalisté slavili utrpěné vítězství a zatahli ho do řady poroučení pěnívého moku. Když se hospodskému podařilo konečně je vyhodit, potácel se ke své chaloupce. Otevřel vrata a najednou to s ním tak zamávalo, že se neudržel a padl. Hlavou rovnou na špryclovou lavičku, která stála hned za vraty. Krátkou tržnou ránu mu v blízké nemocnici sešili, doporučili mu propiště pít Dobrou vodu a nejráději bez bublinek a postali ho domů... Takhle jsem to i tlumočil chlápům. Ale těch keců potom! Třeba že prý jim Fídra chodil za manželkami a že ho takto museli tupou stranou sekyrky umravnit. Na druhé straně tvrdili další, že si Fídra všiml, že mu na čele raší parohy, a tak si je nechal dobrovolně odoperovat. Hořt měl bidu, takže se o osludu starat nemusel.

Vepřové kotlety se žampiony

4 vepřové kotlety, 4 lžice oleje (sádla) na opečení, 1 lžice hladké mouky, 300–400 g žampionů, sůl, 3 vejce, kmín, pepř, petrželka.

Kotlety osolíme, poprášíme moukou a na rozpáleném sádle opečeme po obou stranách vždy 3–4 minuty na jedné. Dáme do tepla a ve vypečené šťávě, do které přidáme 1 dl vřelé vody, podusíme na plátky nakrájené žampiony (často mícháme a seškrábujeme usazené pripečky), zhruba 8–10 minut. Vejce rozklepneme do hrníčku, přidáme podle chuti a zvyku sůl a pepř (začátečnickům doporučuji po dvou špetičkách oběho), vidličkou rozšleháme a nalijeme na žampiony. Stále mícháme a necháme zatuhnout. Kotlety dáme na talíř, pokryjeme směsí vajec a žampionů a můžeme posypat petrželkou.

Upozorňuji na to, že používáme žampiony z plechovek, ty kořeněné ve skleničkách jsou pro naši potřebu a chuť příliš kyselé a já osobně z nich tu kyselost nedokážu dostat. Pokud používáme čerstvé žampiony (v sezóně využijeme i čerstvých hub), můžeme je i podusit doméčka na másle.

Příloha – vařené brambory, bramborové hranolky, chutné i s bramborovou kaší, zpestřujeme zeleninovým salátem či sladkokyselou okurkou.

Vinový grog

1 lžička instantní (zkusit můžeme i jinou) kávy, 1 dl červeného vína, 1 dl vody, 2 kostky cukru, plátek citronu.

Do nádobky nalijeme víno, přidáme cukr, kávu a zalijeme vodou. Necháme přejít varem a nalijeme do sklenice. Podáváme horké. Zdobíme plátkem citronu, jehož dužinu můžeme vykusovat, či vložíme do šaiku, lžičkou vymačkáme šťávu a zamícháme.

Stránku připravil Jiří Prchal

Ovocné knedlíky

1 balíček měkkého tvarohu (1/4 kg), špetička soli, 1 rozklepnuté vejce, 6 navršených lžic hrubé mouky, ovoce (meruňky, švestky, jablka a další v přiměřených velikostech jako náplň do knedlíků), cukr na posypání, rozpuštěné máslo na polítky knedlíků, dále na jejich posypání buď tvrdý tvaroh, nebo skořici.

Tvaroh, sůl, vejce a hrubou mouku smícháme a vypracujeme rukama na tužší těsto, které rozválíme na pomoučněném válu na co nejtenčí placku. Vezme-me nůž a krájíme čtverečky po-

dle velikosti ovoce, které chceme balit. Poté položíme na čtvereček např. půlku vypeckované meruňky, celou švestku a spojíme jako šáteček (protilehle rohy k sobě), v ruce uděláme koule a dááme do vřelé vody. Vaříme zhruba 7 minut, dááme na talíř, cukrujeme, sypeme tvarohem (nastrouhaným na malých otvorech struhadla) či skořicí, mastíme. Výhodou těchto knedlíků je, že si jich můžeme udělat více, dát je do mrazničky a brát jen tolik, kolik jich právě potřebujeme. Na snímku ovocné knedlíky s jablky.

KŘÍŽOVKA

POMŮCKA: ARAKA, BĚLO- KY, KONO, LKA, DRODA, PBRMA	VYZVA K TIQU	SLOVENSKÁ PŘEDLOŽKA	SMAŽENÝ POKRM Z VAJEC (HOVOROVĚ)	TMAVÉ MRAČNO (NÁŘEČNĚ)	ONIM SMĚREM	PIGMENTOVÉ SKVRNKY	XÓD SRI LANKY	ZVRAŤA URANOVÝCH DOLŮ	ŮDER NOHOU		VOLÁN	JINAK	3 DÍL TAJENKY	DROBNÝ MOTYL
VELKO- MORAVSKÝ PANOVNÍK										VZPĚRÁČ USA				
2. DÍL TAJENKY										NEBO SARMAT				
	SEVERSKÁ SELMA	MĚSTO V MISSOURI 1. DÍL TAJENKY						AMERICKÝ STÁT EVROPEJSKÉ DVĚMA						
ULOŽENÉ ZÁSoby							KOLIK DÁNOVY							
SLOVENSKY „ODĚVY“							PODNIK V BENEŠOVĚ N. PLZENSKO ČES. MĚSTO					SPOLKA BLUDCI VESELÍ		
KUS OBLUVI					ZIMNÍ MĚSÍC PLAČE (HOVOROVĚ)						FRIDENY ROU LHDVINA			
OSOBNÍ ZÁJMEMO				ATLET POVRCHOVÁ ČÁST						UMĚLECKÁ ŠKOLA DRUHÉ TRÁVY				HALDOVKY KABAT
HLE (NÁŘEČNĚ)			MĚSTO VE SPANĚLSKU ŽENSKÉ JMÉNO						PŘÍTOK VHROU STAVBY Z KLAD					
	KUTÁLENÍ ZAHYBAT (ZASTARALÉ)							BIDOVAT SLAVA						
OBEC U KladNA								LOVEČTÍPSI OPAK STARŠÍ						
PLODY SE SKOŘÁPKOU							ŘEČ ZÁPIS URALISTI					SIM 48 PATŘÍCI LESNÍ RYLINĚ		
ASJSKÝ STÁT					SPOLKY DRÁHY						MUŽSKÉ JMÉNO ČÁSTELEK TRUMOTITELU			
JMÉNO SFSTRY Z DIETLOVA SERIÁCU				OTRULÁMĚ JMÉNO * JEDLA Z VÍP- ROVĚNO						ZNAČKA SAMARIA DVAŽEN			DRŽET MÁJLÍNĚ	DVAŘOUDI
UKAZOVACÍ ZÁJMEMO			ETHIOPSKÝ KMEN SVAZEK SLÁMY						NÁŠ FOTB BRANKÁŘ (MG 1954) KOSATEC					
	DOPŘÍ ZNAL (KAPR) SLOVENSKY „MÁK“							ČESKÝ PŘÍRODNÍ SPZ KLUKOVĚNO						
NAVÍJETI							ŠROKVA STARÉ ZÁJMĚNO							
PŘÍZPŮSO- BOVAT PROSTŘEDÍ V USA														
HROMADY					NOHAMOVÝ DRUH					PRACOVAT S RYCEM				

Autor citátu: Auerbach